RAPPORT TER TERECHTZITTING
in zaak 13/84 *

I — De relevante voorschriften

De Commissie heeft de bestreden beschikking nr. 83/521/EEG (PB 1983, L 293, blz. 24) gegeven in het kader van verordening nr. 1798/75 van de Raad van 10 juli 1975 betreffende de invoer met vrijstelling van de rechten van het gemeenschappelijk douanetarief voor voorwerpen van opvoedkundige, wetenschappelijke of culturele aard (PB 1975, L 184, blz. 1), zoals gewijzigd bij verordening nr. 1027/79 van de Raad van 8 mei 1979 (PB 1979, L 134, blz. 1), en van verordening nr. 2784/79 van de Commissie van 12 december 1979 houdende uitvoeringsbepalingen van verordening nr. 1798/75 (PB 1979, L 318, blz. 32).

Deze verordeningen hebben ten doel de toepassing door de Gemeenschap te verzekeren van de Overeenkomst van Florence, tot stand gekomen onder auspiciën van de Unesco, zoals aangevuld bij het protocol van Nairobi, door de Raad goedgekeurd bij besluit nr. 79/505 van 8 mei 1979 (PB 1979, L 134, blz. 13).

De belangrijkste bepalingen van de toepasselijke verordeningen zijn de volgende.

Artikel 3 van verordening nr. 1798/75, zoals gewijzigd, luidt:

„1) De invoer van de niet in artikel 2 bedoelde wetenschappelijke instrumenten en apparaten, die uitsluitend worden ingevoerd voor niet-commerciële doeleinden, geschiedt met vrijstelling van de rechten van het gemeenschappelijk douanetarief, wanneer:

...

3) Voor de toepassing van dit artikel

— wordt onder wetenschappelijk instrument of apparaat verstaan een instrument of apparaat dat, vanwege zijn objectieve technische kenmerken en de resultaten welke ermee bereikt kunnen worden, uitsluitend of hoofdzakelijk geschikt is voor de verwezenlijking van wetenschappelijke activiteiten..."

Titel III van verordening nr. 2784/79 houdende uitvoeringsbepalingen van verordening nr. 1798/75, bevat met betrekking tot artikel 3 van laatstgenoemde verordening de volgende specifieke bepalingen:

„*Artikel 5*

1) Met het oog op de toepassing van artikel 3, lid 3, eerste streepje, van verordening (EEG) nr. 1798/75, wordt onder ‚objectieve technische kenmerken' van een wetenschappelijk instrument of apparaat verstaan de kenmerken die voortvloeien uit de bouw van genoemd instrument of apparaat of uit de wijzigingen die in vergelijking met een instrument of apparaat van een gangbaar type daarin zijn aangebracht waardoor het prestaties kan leveren van hoog niveau die niet vereist zijn voor industrieel of commercieel gebruik.

Wanneer op grond van de objectieve technische kenmerken het niet mogelijk is op ondubbelzinnige wijze vast te stellen of een instrument of een apparaat als een wetenschappelijk instrument of apparaat moet worden beschouwd, wordt nagegaan voor welke doeleinden de instrumenten of apparaten van het soort waarvoor de invoer met vrijstelling

* Procestaal: Engels.

wordt gevraagd, in de Gemeenschap gewoonlijk worden gebruikt. Wanneer uit dit onderzoek blijkt dat dit instrument of apparaat voornamelijk wordt gebruikt voor de verwezenlijking van wetenschappelijke activiteiten, wordt het aangemerkt een wetenschappelijk karakter te bezitten."

Volgens artikel 7 van dezelfde verordening beslist de bevoegde nationale autoriteit over de invoer met vrijstelling, indien zij over alle gegevens beschikt om te bepalen of het instrument of apparaat al dan niet als wetenschappelijk moet worden beschouwd. Zoniet wordt het verzoek om vrijstelling aan de Commissie gezonden, die het advies van de Lid-Staten inwint en, zo er bezwaren zijn, het verzoek ter beoordeling voorlegt aan een groep deskundigen, bestaande uit vertegenwoordigers van de Lid-Staten, die bijeenkomt in het kader van het Comité douanevrijstellingen.

Wanneer uit dit onderzoek blijkt dat het instrument of apparaat waarvoor om vrijstelling is verzocht, niet als wetenschappelijk beschouwd dient te worden of dat op dat moment in de Gemeenschap instrumenten of apparaten van gelijke wetenschappelijke waarde worden vervaardigd, geeft de Commissie, aldus artikel 7, lid 6, een beschikking waarin wordt vastgesteld dat het betrokken instrument of apparaat niet voldoet aan de voorwaarden die zijn gesteld om met vrijstelling te worden toegelaten. Aan alle Lid-Staten wordt binnen een termijn van twee weken van de beschikkingen van de Commissie kennis gegeven.

II — De feiten en de schriftelijke behandeling

Het beroep is gericht tegen de geldigheid van beschikking nr. 83/521/EEG van de Commissie (PB 1983, L 293, blz. 24) van 12 oktober 1983, waarbij wordt vastgesteld dat de apparaten genaamd „Cyber 170-720 en Cyber 170-750" niet met vrijstelling van de rechten van het gemeenschappelijk douanetarief mogen worden ingevoerd. Het vloeit voort uit het arrest van het Hof van 17 maart 1983 (zaak 294/81, Control Data/Commissie, Jurispr. 1983, blz. 911), waarin het ging om de geldigheid van beschikking nr. 81/692 van 10 augustus 1981 (PB 1981, L 252, blz. 36), volgens welke twee aan de Vrije Universiteiten te Brussel geleverde computers niet met vrijstelling van de rechten van het gemeenschappelijk douanetarief mochten worden ingevoerd. In zijn arrest van 17 maart 1983 heeft het Hof deze beschikking nietig verklaard, omdat het „op grond van de motivering van de betwiste beschikking en van de door de Commissie in de loop van het geding aangevoerde argumenten niet [kon] vaststellen dat de Commissie bij het geven van de beschikking welomschreven, aan de gemeenschapsregeling beantwoordende criteria heeft gehanteerd en zodoende de bijzondere objectieve kenmerken van de twee betrokken computers genoegzaam in aanmerking heeft genomen" (r. o. 31). Het Hof heeft zich niet beziggehouden met de vraag of de Cyber-computers al dan niet als wetenschappelijke instrumenten of apparaten moeten worden beschouwd, doch de kwestie voor heronderzoek naar de Commissie terugverwezen.

Bij beschikking nr. 83/521/EEG van 25 oktober 1983 hield de Commissie staande, dat de betrokken apparaten, genaamd „Control Data Cyber 170-720 en Cyber 170-750", van het gemeenschappelijk rekencentrum van de twee vrije universiteiten te Brussel niet met vrijstelling van de rechten van het gemeenschappelijk douanetarief mochten worden ingevoerd. In

zaak 294/81 was het beroep ingesteld door Control Data Belgium SA/NV, die onlangs is gefuseerd met een andere dochteronderneming van de Control Data groep; de Belgische onderneming heet thans Control Data Belgium Inc., die alle rechten en verplichtingen van haar voorgangster heeft overgenomen.

De belangrijkste overwegingen van de beschikking luiden:

„... dat de Commissie met het oog op deze nieuwe beoordeling en overeenkomstig artikel 7, lid 5, van verordening (EEG) nr. 2784/79 verscheidene malen een uit vertegenwoordigers van alle Lid-Staten samengestelde groep van deskundigen heeft bijeengeroepen in het kader van het Comité douanevrijstellingen;

... dat bij het onderzoek door genoemde groep ook de objectieve technische kenmerken grondig zijn bestudeerd, die volgens de gebruiker ‚bewijzen dat de computers in kwestie wetenschappelijke apparaten zijn'; dat... deze kenmerken zijn:

— woordgerichte apparatuur (‚word-oriented hardware'), waarbij de kleinste adresseerbare eenheid een woord van 60 bits is;

— drijvende-komma-aritmetiek;

— enkele en dubbele nauwkeurigheid van respectievelijk 60 en 120 bits;

— afzonderlijke functionele eenheden van de Cyber 170-750 waardoor met het systeem ingewikkelde operaties zeer snel kunnen worden uitgevoerd;

— instructierepertoires die zijn aangepast aan de wetenschappelijke programmeertalen;

— bijzondere doeltreffendheid vanwege de gebruikte architectuur (multi-processor);

... dat ten aanzien van deze kenmerken blijkt dat de eerste twee ervan in het geheel niet specifiek zijn voor de computers in kwestie, maar worden aangetroffen bij alle geavanceerde computers, waarbij de techniek van de drijvende-komma-berekeningen zelfs in bepaalde zakrekenmachines is verwerkt; dat voor wat het derde kenmerk betreft de maximale nauwkeurigheidswaarden die met deze ingevoerde computers kunnen worden verkregen, in die uitzonderlijk zeldzame gevallen waarin een dergelijke nauwkeurigheid noodzakelijk kan zijn, ook kunnen worden bereikt met computers met een klein aantal bits per woord (b. v. 32 en 64) door middel van aangepaste software; [dat wat het vierde kenmerk betreft, noch het beschikken over afzonderlijke functionele eenheden noch het zeer snel uitvoeren van ingewikkelde bewerkingen beschouwd kan worden als een specifiek alleen voor wetenschappelijk rekenwerk geldend vereiste;][1] dat wat het kenmerk ‚berekeningssnelheid' betreft uit vergelijking met soortgelijke, op de markt beschikbare, computers is gebleken dat de Cyber 170-720 in de categorie met lagere snelheid valt, terwijl de 750 tot de categorie van middelmatige tot hoge snelheid behoort; dat wat het vijfde kenmerk betreft, de fabrikant ervoor heeft gezorgd dat deze computers ook kunnen worden gebruikt met de programmeertalen die bijzonder aangepast zijn aan een commercieel gebruik, zoals Cobol, Very/Update, Form, CRM, DAL, enzovoort; dat wat het zesde kenmerk betreft de multi-processor architecturen ook door andere leveranciers van geavanceerde systemen worden aangewend; dat dit derhalve niet uniek is voor de Cyber-computers;

... dat aangezien, zoals blijkt uit het voorgaande, de ingevoerde instrumenten niet de vereiste objectieve kenmerken bezitten die ze bijzonder geschikt maken voor wetenschappelijk onderzoek, het wenselijk wordt geacht ad abundantiam het bepaalde in artikel 5, lid 1, tweede alinea, van verordening (EEG) nr. 2784/79 te onderzoeken en na te gaan voor welke doeleinden de instrumenten waarvoor bij de invoer vrijstelling van rechten werd gevraagd, in de Gemeenschap gewoonlijk worden gebruikt;

1 — *Noot van de vertaler:* De tussen haken geplaatste zin ontbreekt in de gepubliceerde Nederlandse versie van de beschikking.

... dat de computers op een aantal gebieden kunnen worden gebruikt, waarbij het de toepassingssoftware is die zulks mogelijk maakt;

... dat de computers in kwestie niet zijn ontworpen om uitsluitend of hoofdzakelijk geschikt te zijn voor het verrichten van wetenschappelijke activiteiten, noch bijzonder ongeschikt zijn voor werkzaamheden op commercieel of industrieel gebied, noch bijzonder incompatibel zijn met de programmeertalen voor handelsdoeleinden...;

... dat de bovengenoemde groep van deskundigen heeft vastgesteld dat de apparaten Cyber 170-750 en Cyber 170-720 voor meerdere doeleinden kunnen worden gebruikt met parallel lopende afzonderlijke programma's;

... dat uit de door de aanvrager verschafte informatie blijkt dat hij voornemens is deze computers gedeeltelijk voor zuiver administratief werk en gedeeltelijk voor technische bewerkingen te gebruiken, maar dat er geen aanduidingen worden gegeven met betrekking tot de programmabibliotheek, waarmee het gebruik ervan voor zuiver wetenschappelijke doeleinden in tegenstelling tot de toepassing van de techniek voor commerciële doeleinden zou kunnen worden bewezen; dat het gebruik dat er in dit geval van wordt gemaakt, zelfs wanneer dit voornamelijk voor de verwezenlijking van wetenschappelijke activiteiten plaatsvindt, als zodanig ontoereikend is om dit apparaat het karakter van een wetenschappelijk apparaat te verlenen;

... dat uit een onderzoek in alle Lid-Staten naar het gebruik, dat gewoonlijk van apparaten van dit type in de Gemeenschap wordt gemaakt, is gebleken dat deze apparaten niet voornamelijk voor de verwezenlijking van wetenschappelijke activiteiten worden gebruikt;

... dat uit dit geheel van elementen blijkt dat de betreffende computers niet als wetenschappelijke apparaten kunnen worden beschouwd; dat het dientengevolge niet gerechtvaardigd is bedoelde apparaten met vrijstelling in te voeren."

Het inleidend verzoekschrift is ter griffie van het Hof ingekomen op 10 januari 1984. Het Hof heeft, op rapport van de rechter-rapporteur en gehoord de advocaat-generaal, besloten zonder instructie tot de mondelinge behandeling over te gaan, doch heeft partijen verzocht zich ter terechtzitting te laten bijstaan door een deskundige.

III — Conclusies van partijen

Verzoekster concludeert dat het den Hove behage:

— beschikking nr. 83/521/EEG van de Commissie nietig te verklaren;

— de Commissie in de kosten te verwijzen.

Verweerster concludeert dat het den Hove behage:

— het beroep te verwerpen;

— verzoekster in de kosten te verwijzen.

IV — Middelen en argumenten van partijen

1. *De beschikking zou te laat zijn genomen*

a) *Verzoekster* betoogt dat beschikking nr. 83/521 te laat is genomen, aangezien zij is gedagtekend 12 oktober 1983, ofwel meer dan zes maanden na het op 17 maart 1983 in zaak 294/81 gewezen arrest. Verzoekster baseert zich op artikel 7, lid 7, van verordening nr. 2784/79, dat bepaalt:

„Wanneer de Commissie na het verstrijken van een termijn van zes maanden, te rekenen vanaf de datum van ontvangst van het verzoek door de Commissie, niet de in lid 6 bedoelde beschikking heeft gegeven, wordt het instrument of apparaat waarvoor bedoeld verzoek is gedaan geacht te voldoen aan de voorwaarden die gesteld zijn om met vrijstelling te worden toegelaten."

Volgens verzoekster is de in de verordening voorziene termijn bedoeld om de onderwijs-

instellingen in de Gemeenschap te vrijwaren voor schade als gevolg van administratieve vertraging. Artikel 7, lid 7, zou een onweerlegbaar vermoeden scheppen, dat de apparatuur in aanmerking komt voor vrijstelling, indien de Commissie niet onverwijld een beschikking geeft. Na het verstrijken van deze termijn zou dus vaststaan, onder welke regeling de apparatuur valt. De Commissie had schade voor verzoekster kunnen voorkomen door te zorgen voor een voorlopige terugbetaling (tegen het stellen van een bankgarantie) of door een beschikking te geven binnen zes maanden nadat de zaak haar was voorgelegd. Zij zou geen van beide hebben gedaan; beschikking nr. 83/521 zou derhalve te laat zijn vastgesteld.

Wat de twee zaken betreft waarop de Commissie zich beroept tot staving van haar opvatting dat zij over een redelijke termijn beschikte om een beslissing te nemen, merkt verzoekster op, dat het Hof in het arrest Di Pillo (gevoegde zaken 10 en 47/72, Jurispr. 1973, blz. 763) een termijn van zeven weken „redelijk" achtte en in het arrest Lorenz (zaak 120/73, Jurispr. 1973, blz. 1471) een termijn van twee maanden, die het ontleende aan de in de artikelen 173 en 175 EEG-Verdrag voorziene termijn waarbinnen de Commissie moet handelen. Zij wijst er eveneens op, dat in geen van beide zaken er bij verordening een bepaalde termijn was voorgeschreven. Met betrekking tot de invoervrijstelling voor wetenschappelijke instrumenten is bepaald, dat de Commissie binnen zes maanden moet handelen, na verloop waarvan de apparatuur wordt geacht te voldoen aan de voorwaarden voor vrijstelling. Indien de Commissie meent, dat zij zich in geval van terugverwijzing door het Hof enkel aan een redelijke termijn dient te houden, is verzoekster van mening dat een termijn van zes maanden als redelijk is te beschouwen.

b) De *Commissie* stelt, dat de in artikel 7, lid 7, van verordening nr. 2784/79 bedoelde termijn van zes maanden niet zonder meer geldt voor het geval — waaraan de gemeenschapswetgever kennelijk niet heeft gedacht — dat een beschikking door het Hof wordt nietig verklaard en door een nieuwe beschikking moet worden vervangen. De Commissie is van mening, dat de nieuwe beschikking moet worden gegeven binnen een redelijke termijn. De zeven maanden die in casu vanaf de nietigverklaring van de eerste beschikking zijn verstreken, acht zij redelijk, alle omstandigheden in aanmerking genomen. De opvatting dat bij ontstentenis van een uitdrukkelijk voorgeschreven termijn een redelijke termijn in acht moet worden genomen, zou door het Hof zijn bevestigd in de arresten van 11 december 1973 (zaak 120/73, reeds aangehaald, inzonderheid blz. 1481) en van 12 juli 1973 (gevoegde zaken 10 en 47/72, reeds aangehaald, inzonderheid blz. 770).

Voordat de nieuwe beschikking kon worden gegeven, diende de motivering van het arrest van het Hof grondig te worden bestudeerd en een groot aantal deskundigen, niet alleen van de Commissie maar ook uit de Lid-Staten, te worden geraadpleegd. Bovendien was dit de eerste maal dat het Hof een beschikking van de Commissie op dit gebied nietig verklaarde. De gevolgen dienden dus zeer zorgvuldig te worden afgewogen. Ten slotte stelt de Commissie, dat vóór de vaststelling van de nieuwe beschikking in feite minder dan zeven maanden zijn verlopen, wat niet wezenlijk langer is dan de in de verordening bepaalde termijn van zes maanden voor de vaststelling van een beschikking op een verzoek van een Lid-Staat. Ofschoon hiervan in de beschikking niet wordt gerept,

zou na de uitspraak van het Hof België de Commissie opnieuw hebben verzocht om de procedure van artikel 7 van verordening nr. 2784/79 te openen. De desbetreffende brief van 7 april 1983 was door de Commissie op 12 april daaraanvolgend ontvangen. Na raadpleging van haar groep deskundigen gaf de Commissie op 7 oktober 1983 de omstreden beschikking, ofwel zes maanden na ontvangst van het nieuwe Belgische verzoek. Ook uitgaande van verzoeksters opvatting zou de beschikking derhalve binnen de in artikel 7, lid 7, van verordening nr. 2784/79 voorgeschreven termijn zijn gegeven.

2. *Ten gronde*

I — *Eerste middel: miskenning van het begrip „wetenschappelijke instrumenten of apparaten"*

a) *Verzoekster* stelt, dat de beschikking op het punt van de objectieve technische kenmerken en het gebruik van de apparatuur gebrekkig is, zowel wat de feiten als wat de toepasselijke criteria betreft. De beschikking heeft de argumenten van Control Data niet getrouw weergegeven; op technisch vlak bevat de weerlegging van haar argumenten grove en kennelijke fouten, wordt geantwoord op argumenten die nooit te berde zijn gebracht, wordt niet onderzocht of de apparatuur beter geschikt is voor wetenschappelijke dan voor algemene commerciële toepassingen, en wordt uitgegaan van misplaatste criteria (zoals of de apparatuur enig is in haar soort, en welke de mogelijkheden zijn van concurrerende apparatuur). Over het geheel genomen zouden haar argumenten in het technische gedeelte van de beschikking niet behoorlijk zijn besproken en getoetst.

Haars inziens moet worden uitgegaan van de objectieve technische kenmerken in hun geheel beschouwd. De materiële kenmerken van de Cyber-computers, waardoor ze bijzonder geschikt zijn voor wetenschappelijke toepassingen tegenover commerciële, zijn haars inziens de volgende:

— *Architectuur met meerdere verwerkingseenheden (multi-processors)*

Verzoekster betoogt, dat het ontwerp van de onderhavige Cyber-computers verschilt van nagenoeg alle andere computers en dat hun configuratie ze bijzonder geschikt maakt voor wetenschappelijk werk. Kenmerkend voor de Cyber-computers is hun centrale verwerkingseenheid, die uitsluitend bedoeld is om de opgeslagen gegevens te verwerken. De centrale verwerkingseenheid van de Cyber-computers is afgeschermd tegen externe onderbrekingen. Zij heeft zelf geen in- en uitvoerfuncties en is gewoon een enorme rekenmachine. De in- en uitvoerfuncties worden uitgevoerd door perifere processors. Verschillende computers beschikken om uiteenlopende ontwerp-redenen over meer in- en uitvoerprocessors. Volgens verzoekster verschillen de Cyber-computers van de andere, niet omdat zij over meer processors beschikken, wat niet ongebruikelijk is, doch omdat zij over een centrale verwerkingseenheid beschikken die zich, afgeschermd van de buitenwereld, uitsluitend met berekeningen bezighoudt. Het belangrijke kenmerk van het ontwerp bestaat hierin, dat de centrale verwerkingseenheid ontlast wordt van externe „real time"-onderbrekingen (real-time-verwerking houdt in, dat externe gegevens onmiddellijk worden verwerkt op het moment dat zij worden ingevoerd, zoals bankhandelingen, reserveringen bij luchtvaartmaatschappijen, de produktie van chemische stoffen in opeenvolgende fasen in een sterk geautomatiseerde fabriek). Gewone computers kennen één of meer onderbrekingsmogelijkheden van de centrale verwerkingseenheid. Het ontbreken van deze mogelijkheid is een nadeel voor de gebruiker die in real-time

werkt. Maar voor de Cyber-computer, die uitmunt in uiterst snelle en nauwkeurige berekeningen, is dit juist een pluspunt, aangezien het rekenkundig vermogen van de centrale verwerkingseenheid daardoor optimaal kan worden benut.

— *Werking gericht op uitzonderlijk lange „woorden" en op nauwkeurigheid*

Bij de Cyber-computers is de kleinste adresseerbare informatie-eenheid een „woord" van 60 „bits"; een dergelijke woordlengte bevordert de snelheid en de doeltreffendheid van wetenschappelijke berekeningen, aangezien een zeer groot of complex getal nauwkeurig kan worden geregistreerd in één informatie-eenheid die vervolgens in één keer kan worden verwerkt, wat de nauwkeurigheid en de snelheid ten goede komt. In een voor kortere woorden ontworpen systeem daarentegen zou de verwerking van hetzelfde getal meer tijd vragen en mogelijk minder nauwkeurig zijn: dit getal zou moeten worden gesplitst in een reeks woorden, wat extra tijd zou kosten en tot een verveelvoudiging van het aantal processtappen zou leiden. Het uitvoeren van een niet al te ingewikkeld experiment zou met honderdduizenden extra stappen gepaard gaan, meer tijd vragen, meer gevaar voor vergissingen inhouden en uiteindelijk neerkomen op ondoelmatig gebruik van de apparatuur. Aangezien bij courante commerciële toepassingen de items in veel minder dan 60 bits kunnen worden uitgedrukt, is de grote woordlengte van de betrokken Cyber-computers bijzonder oneconomisch voor gebruikers die zich niet met complexe wiskundige bewerkingen bezighouden.

Volgens verzoekster is alleen het door Control Data en door een andere onderneming — Cray — gebouwde type computers geschikt voor bijzonder lange woorden, 60 bits in het geval van Control Data en 64 in dat van Cray. Geen enkele andere computer is speciaal ontworpen en gebouwd voor het verwerken van lange woorden en de zeer grote of complexe getallen die kunnen worden opgeslagen.

— *Niet-tekengerichte werking*

Computers voor commercieel gebruik registreren en adresseren gegevens gewoonlijk in basiseenheden van acht bits, „tekens" genaamd. Een teken van acht bits kan een cijfer, een letter of een leesteken zijn. Aangezien de Cyber-computers met ongewoon korte tekens (zes bits) werken, kunnen zij viermaal minder tekens weergeven dan een apparaat met tekens van acht bits. Bovendien is de Cyber 170-750-computer volstrekt niet in staat om afzonderlijke tekens binnen een woord te adresseren.

— *Drijvende-komma-aritmetiek*

Aanvankelijk waren Cyber-computers de enige die rond een drijvende-komma-eenheid werden gebouwd. Door de IBM 704 ter sprake te brengen, heeft de Commissie volgens verzoekster bewezen dat de computers van Control Data wel degelijk de enige waren die rond een drijvende-komma-eenheid waren gebouwd en dank zij hun ontwerp buitengewoon geschikt zijn voor drijvende-komma-bewerkingen. De 704 was de opvolger van de 701, de eerste computer van IBM voor wetenschappelijk gebruik. De centrale verwerkingseenheid van de 701 was niet uitgerust met een drijvende-kommaeenheid, zodat de desbetreffende bewerkingen via de programmatuur moesten geschie-

den. Dit was zeer onpraktisch, traag en ondoelmatig, zodat een drijvende-komma-eenheid aan de bestaande apparatuur werd toegevoegd; zo is de 704 ontstaan. Enig in haar soort is de Cyber-apparatuur thans dank zij de grote woordlengte in combinatie met haar geschiktheid voor drijvende-komma-bewerkingen. Zelfs tegenwoordig is bij tal van computers voor algemeen commercieel gebruik een drijvende-komma-eenheid enkel als extra verkrijgbaar, terwijl in de architectuur van de Cyber-computers de drijvende-komma-karakteristiek centraal staat.

— *Instructie-repertoires aangepast aan de wetenschappelijke programmeertalen*

Iedere computer heeft een beperkt repertoire van instructies of basiscommando's die hij kan uitvoeren. De reeks interne instructies die de Cyber-computers kunnen uitvoeren, is veel beperkter dan die van computers voor algemeen commercieel gebruik. De meeste bij de Cyber-computers beschikbare instructies hebben veeleer betrekking op berekeningen dan op de vergelijking en verwerking van tekens. Deze specialisatie, waaruit blijkt dat de Cyber-computers in beginsel afgestemd zijn op snelle en nauwkeurige wiskundige operaties, is voor de wetenschapper geen belemmering, doch vormt wel een handicap voor het algemene commerciële gebruik, waarbij op grote schaal gegevens worden gemanipuleerd.

Verzoekster ontkent niet, dat haar apparatuur in Cobol en andere niet-wetenschappelijke talen kan worden geprogrammeerd, doch wijst erop dat de Cyber in die talen minder doeltreffend werkt dan computers voor algemeen commercieel gebruik en in feite vooral geschikt is voor de wetenschappelijke programmeertaal Fortran.

— *Snelheid*

De verschillende kenmerken van de Cyber-computers te zamen maken het mogelijk, dat uiterst ingewikkelde wiskundige en logische bewerkingen snel en nauwkeurig kunnen worden uitgevoerd; deze snelheid is noodzakelijk voor bepaalde vormen van wetenschappelijk onderzoek waarbij miljoenen bewerkingen moeten worden uitgevoerd.

— *Afzonderlijke functionele eenheden*

Doordat verschillende delen van de centrale verwerkingseenheid elk een specifieke wiskundige bewerking voor hun rekening nemen, kunnen de Cyber-computers beter tegemoet komen aan de rekenkundige behoeften van de wetenschappers.

Verzoekster betoogt verder, dat de argumenten die de Commissie in casu heeft aangevoerd voor het niet-vrijstellen van de computers, sterk afwijken van de in beschikking nr. 83/521 genoemde. De meeste van deze argumenten zouden irrelevant zijn, aangezien zij niet kunnen afdoen aan het feit dat beschikking nr. 83/521 nietig is. Niettemin is verzoekster nader ingegaan op de andere argumenten die de Commissie in deze procedure naar voren heeft gebracht.

1. *Dwaling ten aanzien van de gerichtheid op grote woordlengte*

Een belangrijk argument van verzoekster is, dat haar computers (evenals die van Cray) de enige zijn die gericht zijn op lange woorden, en dat zij volledig rond dit concept zijn gebouwd. In beschikking nr. 83/521 is dit argument uitdrukkelijk van de hand gewezen. In haar opmerkingen in de onderhavige zaak heeft de Commissie de juistheid ervan evenwel toegegeven, waar zij in haar verweerschrift zegt dat „de woordlengte van

60 bits... met stelligheid een specifiek kenmerk is van de Cyber-computers, waaruit duidelijk blijkt dat zij ontworpen zijn voor zeer nauwkeurig rekenwerk." Volgens verzoekster moet de beschikking alleen reeds op deze grond worden nietig verklaard.

2. *Sommige wetenschappers zouden evengoed andere dan Cyber-computers kunnen gebruiken*

Verzoekster erkent, dat sommige wetenschappers zich heel goed zouden weten te redden met een mini-computer als de DEC VAX (waarover de Commissie het heeft). Hij is niet in het bijzonder geschikt voor snel rekenwerk, doch niet alle wetenschappers hebben behoefte aan zulk een apparaat. Aangezien het evenwel een 36 bits-computer betreft, kan de minimum nauwkeurigheid ervan die van een 60 bits-computer niet evenaren. Verzoekster betoogt, dat bij de verwerking van zeer grote getallen een 60 bits-computer steeds betere prestaties levert dan een 32 bits- of 16 bits-computer. Bovendien gaat het om een kleine computer, wat meebrengt dat het geheugen en de opzet van de datatransmissielijnen ervan eenvoudiger en beperkter zijn en de gegevens minder vlot toegankelijk zijn dan bij een Cyber-computer, zodat tal van meervoudige bewerkingen niet mogelijk zijn. Volgens verzoekster gaat het niet aan te stellen, dat de prestaties van een Cyber bij het uitvoeren van wetenschappelijke berekeningen van hoog niveau „gemakkelijk kunnen worden geëvenaard" door eender welke mini-computer.

In het kader van de onderhavige zaak zijn partijen het erover eens, dat minicomputers niet „hoofdzakelijk geschikt zijn voor wetenschappelijke activiteiten", waarbij de Commissie erkent dat de Cyber-computers ten behoeve van wetenschappers ontworpen zijn voor uiterst nauwkeurige berekeningen, en verzoekster stelt dat de Cyber-computers „hoofdzakelijk geschikt" zijn voor zulk gebruik.

Verzoekster geeft de Commissie toe, dat andere mogelijkheden van de computer, zoals de presentatie van grafische informatie, voor wetenschappers van nut kunnen zijn. Behalve de wetenschapsman zou evenwel geen enkele gebruiker behoefte hebben aan het zeer snel en uiterst nauwkeurig kunnen uitvoeren van berekeningen. Een dergelijke ingebouwde mogelijkheid zou het kenmerk van enkele weinige computers zijn, die daaraan hun wetenschappelijk karakter ontlenen.

Verzoekster bestrijdt, dat een compileerprogramma voor een computer wenselijk zou zijn, zoals de Commissie stelt. De compiler is in feite het door de fabrikant gemaakte programma dat het gebruikersprogramma vertaalt in instructies in machinecode. Iedere grote computer heeft compileerprogramma's, zoals elke computer ook een centrale verwerkingseenheid heeft.

3. *Vergelijking van de IBM 3081 met de betrokken computers*

Volgens verzoekster is het bestaan van een andere, voor wetenschappelijk rekenwerk goed geschikte computer niet van belang voor de vraag, of de Cyber-computers voor dat doel geschikt zijn. Subsidiair voert zij aan, dat de Commissie ten onrechte stelt dat de IBM 3081 in de wetenschappelijke praktijk beter voldoet dan de Cyber 750. Zij bestrijdt de opvatting van de Commissie, dat de IBM 3081 bewerkingen in Fortran beter uitvoert dan de Cyber 170/720 of de 170/750, en wijst de tabel waarop de vergelijking met de Cyber-computers is gebaseerd, met een beroep op het rapport van

haar deskundige, dr. Jackson, van de hand. In zijn rapport noemt Jackson de poging om de prestaties van een computer te vergelijken door Kilo Whetstones per seconde te delen door miljoenen instructies per seconde een „misvatting", daaraan toevoegend dat IBM zelf een dergelijke methode categorisch afwijst. Bovendien zijn zulke vergelijkingen volgens Jackson slechts mogelijk op basis van een vergelijkend onderzoek, waarbij wordt uitgegaan van een concreet, door een wetenschapper in de praktijk gebruikt programma. Ten slotte wijst hij erop, dat de prestaties van IBM-computers als de 3081 in Cobol (de commerciële programmeertaal) steeds beter zijn dan in Fortran, terwijl voor Cyber-computers steeds het tegenovergestelde geldt.

4. *Voordelen voor wetenschappelijke toepassingen, waaraan negatieve aspecten zouden zijn verbonden*

Verzoekster stelt, dat een compiler in feite een (door de fabrikant in de computer ingebouwde) voorziening is, waardoor het gebruikersprogramma in machinebewerkingen wordt omgezet. De compiler wordt door de fabrikant eens en voor altijd opgesteld en de gebruiker behoeft er zich nooit om te bekommeren. Ter verduidelijking geeft verzoekster het voorbeeld van een auto met een uiterst ingewikkelde startmotor; wanneer de bestuurder enkel een sleutel hoeft om te draaien om de motor te starten, interesseert het hem niet hoe vernuftig het ontstekingsmechanisme wel is.

De cijfergerichtheid van de Cyber-computers wordt nog versterkt, doordat zij met tekens van zes bits in plaats van de gebruikelijke acht bits werken. Aangezien de Cybertekens slechts zes bits omvatten, kunnen de computers geen onderscheid maken tussen hoofdletters en kleine letters. Een wetenschapper die het om een correcte uitkomst van een ingewikkelde berekening te doen is, zal er zich geen zorgen over maken of de computer vóór die cijfers „result" dan wel „RESULT" afdrukt. Een verzekeringsmaatschappij daarentegen zou het beslist vervelend vinden, indien de computer haar brieven in hoofdletters zou afdrukken.

5. *Apparatuur en programmatuur*

Verzoekster is het niet met de Commissie eens waar deze stelt, dat de programmatuur en niet de apparatuur bepalend is voor de geschiktheid van een computer voor wetenschappelijk werk. Terugkomend op het voorbeeld van de auto merkt zij op, dat de kundigheid van de chauffeur een aanvulling kan vormen op het concept van het voertuig, doch er geen wijziging in kan brengen, evenmin als in de geschiktheid van het voertuig voor goederenvervoer of voor snelheidswedstrijden. Van apparatuur die afgestemd is op tekens van zes bits, die niet in staat is om de korte tekens te adresseren waarmee informatie als namen en adressen wordt opgeslagen, en die evenmin geschikt is voor het schrijven van brieven of voor tekstverwerking, kan niet worden gezegd dat zij „uitstekend geschikt" is voor commerciële activiteiten. Het niet kunnen uitvoeren van programma-onderbrekingen en van decimale operaties vormen bijkomende handicaps voor de algemene commerciële gebruiker.

6. *Verkoopdocumentatie*

Control Data wijst erop, dat haar inspanningen om niet-wetenschappelijke gebruikers te overtuigen van de geschiktheid van de Cyber-apparatuur voor algemene commerciële doeleinden, helaas weinig succes hebben gehad, zoals blijkt uit de lijst van gebruikers die in het bezit zijn van een Cyber 750 of 720. Control Data heeft een aanzienlijk marktaandeel weten te veroveren bij de computers voor het zeer nauwkeurig en snel verwerken van getallen; deze computers worden hoofdzakelijk gebruikt door wetenschappers in zowel de particuliere als de publieke sector.

b) De *Commissie* is van mening, dat de Cyber-computers weliswaar bepaalde kenmerken bezitten die voor het nauwkeurig verwerken van getallen nuttig zijn, maar dat zij eveneens voor universeel gebruik geschikt zijn. Sommige van de mogelijkheden van de Cyber-computers, die volgens verzoekster „wetenschappelijke kenmerken" vormen, zijn alleen maar een hulpmiddel voor het verwerken van getallen. Daarenboven zijn deze kenmerken — met name de gerichtheid op lange woorden en de drijvendekomma-aritmetiek — geenszins de enige die voor wetenschappelijke of technologische toepassingen essentieel of althans wenselijk zijn. Op dit soort computers verwacht men bij voorbeeld ook een compileerprogramma, de mogelijkheid tot manipulatie van symbolen en computergrafiek.

De Commissie herinnert eraan, dat het niet aan het Hof staat om te beslissen of de Cyber-computers al dan niet wetenschappelijke apparaten zijn. Om uit te maken of het beroep tot nietigverklaring al dan niet moet worden toegewezen, behoeft het Hof zich enkel af te vragen of de Commissie bij het geven van de beschikking „welomschreven, aan de gemeenschapsregeling beantwoordende criteria heeft gehanteerd en zodoende de bijzondere objectieve kenmerken van de twee betrokken computers genoegzaam in aanmerking heeft genomen" (arrest van 17 maart 1983, zaak 294/81, Control Data, Jurispr. 1983, blz. 911 in het bijzonder blz. 933, r. o. 31).

Bij de aan de Cyber-computers toegeschreven bijzondere kenmerken die in de beschikking zijn opgesomd, heeft de Commissie de volgende kanttekeningen gemaakt:

— *Woordgerichte apparatuur en nauwkeurigheid*

In de vierde en de vijfde overweging van de considerans van beschikking nr. 83/521/EEG heeft de Commissie, noodgedwongen beknopt, twee afzonderlijke, doch met elkaar samenhangende kenmerken te zamen besproken, namelijk de woordgerichtheid en de nauwkeurigheid die met 60 bits kan worden bereikt. Zij erkent, dat een van de kenmerken van de Cyber-apparatuur is dat de kleinste adresseerbare eenheid een woord van 60 bits is, welke moeilijkheid evenwel met aangepaste programmatuur kan worden verholpen. Bovendien is het voor de nauwkeurigheid niet van belang, of een computer woordgericht is of niet. Alles hangt af van de omvang van de datapaden en de daarbij ingeschakelde verwerkingseenheden. Ofschoon andere computers in essentie niet op lange woorden zijn afgestemd, kan hun interne architectuur zo worden aangepast, dat zij waar nodig lange woorden kunnen verwerken. Deze filosofie is terug te vinden in de IBM-computers van de serie 360/370 (byte of tekengericht) en in de daarvan afgeleide types, zoals de IBM 3081. Ter wille van de prestaties zijn in de krachtigste modellen datapaden en verwerkingseenheden van vergelijkbare omvang als de woorden met dubbele lengte van de Cybers voorzien.

Het feit dat de Cyber-computers wél op lange woorden, doch niet op tekens zijn afgestemd, vormt een ernstige handicap voor wetenschappelijke toepassingen. Essentieel voor zulke toepassingen is de vertaling van programma's in een hogere programmeertaal (zoals bij voorbeeld Fortran) naar instructies in een lagere code, die vervolgens door de computer moeten worden uitgevoerd. De daartoe benodigde compiler is een programma dat men, wanneer nodig, door de computer laat lopen bij het ontwikkelen van het gebruikersprogramma. Bij het compileren komt doorgaans geen drijvendekomma-operatie voor, aangezien het programma in hoofdzaak met niet-numerieke gegevens werkt, net als bij de verwerking

van commerciële gegevens. Het compileerprogramma assembleert machine-instructies, waarvan er sommige een kwart of een half woord lang zijn.

De Commissie erkent, dat het zes bits-karakter de bruikbaarheid van de Cyber-computers voor de verwerking van tekstinformatie in hoofdletters en kleine letters in sterke mate beperkt en dat dit de computer voor de commerciële gebruiker minder aantrekkelijk kan maken. Dit kan echter ook voor de wetenschapper een handicap vormen. Zo wordt het bij voorbeeld moeilijk om wetenschappelijke programma's te documenteren of er een listing van te maken en de programma's in de meest toegankelijke vorm weer te geven.

— *Drijvende-komma-aritmetiek*

Volgens de Commissie waren ook andere dan de Cyber-computers rond een drijvende-komma-eenheid ontworpen. Als voorbeeld noemt zij de met een drijvende-komma-eenheid uitgeruste IBM 704 die in 1956 op de markt kwam. De 704 was een van de eerste op de markt verkrijgbare computers die hiermee waren uitgerust. Anders dan Control Data beweert, bestond de 704 niet uit een 701 waaraan een drijvende-komma-eenheid was toegevoegd. De verwijzing naar de 701 was volstrekt overbodig en irrelevant. De in 1953 op de markt gebrachte 701 beschikte over een elektrostatisch werkgeheugen (Williams-buizen). De 704, die drie jaar later werd gelanceerd, was totaal verschillend; hij beschikte over een magneetkerngeheugen, een veel uitgebreider instructie-repertoire en over indexregisters. De drijvende-komma-eenheid was een integrerend bestanddeel van het ontwerp en geen toegevoegd onderdeel. Bovendien is de Commissie van mening, dat het drijvende-komma-systeem van de huidige Cyber-computers een aantal nadelen heeft. De Cyber-computers gebruiken een logica voor drijvende-komma-bewerkingen, die afwijkt van die van nagenoeg alle andere computers. In plaats van zoals de andere computers na te normaliseren, wordt bij de Cyber-computers voorgenormaliseerd. Dit brengt mee, dat identieke getalswaarden door de machine verschillend kunnen worden weergegeven. Cyber-compileerprogramma's moeten nauwkeurig worden geschreven om bij de vergelijking van drijvende-komma-waarden onjuistheden te vermijden. De nauwkeurigheidsgraad van de met de Cyber drijvende-komma-eenheid verkregen resultaten is niet constant. Bij sommige berekeningen wordt een nauwkeurigheid van 48 bits bereikt, bij andere van slechts 47 bits.

— *Afzonderlijke functionele eenheden*

De Commissie wijst erop, dat verzoekster „niet beweert dat perifere processors een computer een wetenschappelijk karakter verlenen". Volgens de Commissie is dit precies wat zij met betrekking tot gespreide architectuur en gegevensverwerking heeft betoogd.

In de beschikking wordt gesteld, dat afzonderlijke functionele eenheden geenszins uitsluitend voor wetenschappelijke bewerkingen vereist zijn, wat niets zegt over de kwaliteiten van de afzonderlijke gespecialiseerde eenheden van de Cyber 170-750 centrale verwerkingseenheid voor het uitvoeren van verwerkingsfuncties. Hiermee wordt enkel bedoeld te zeggen, dat andere computersystemen over diverse soorten afzonderlijke functionele eenheden beschikken, waarmee zij eveneens zeer snel ingewikkelde bewerkingen kunnen verrichten, hoewel niet noodzakelijkerwijs voor wetenschappelijke

doeleinden. De Commissie geeft het voorbeeld van speciale eenheden voor de „look ahead"-instructie, associatieve geheugens, enzovoort.

— *Instructie-repertoires aangepast aan wetenschappelijke programmeertalen*

De Commissie betwijfelt niet, dat de Cyber-computers betere resultaten bereiken met wetenschappelijke talen dan commerciële computers, doch acht belangrijker de vraag, of deze apparaten bijzonder geschikt zijn voor de wetenschappelijke taal Fortran. Haars inziens is de combinatie van apparatuur en systeemprogrammatuur beslissend voor de doeltreffendheid waarmee een computer in Fortran kan werken. Om dit te meten heeft het United Kingdom National Physical Laboratory vergelijkende Fortran-programma's ontwikkeld en toegepast, ten einde het rendement van een uitgebreide reeks computersystemen in cijfers vast te leggen. Volgens de Commissie blijkt uit deze cijfers, dat de Cyber-computers weliswaar goed functioneren in Fortran, doch in vergelijking met andere krachtige universele computersystemen (bij voorbeeld de IBM 3081) niet buitengewoon hoog scoren. Deze vergelijkende tabel was bedoeld ter weerlegging van verzoeksters bewering, dat de Cyber-computers bijzonder goed functioneren in Fortran. De Commissie wil niet beweren dat de IBM 3081 „beter" is dan de Cybers, ofschoon de tabel met prestatiecijfers deze conclusie wel toelaat.

Wat de kritiek van dr. Jackson op deze methode betreft, merkt de Commissie met betrekking tot de Mips (Millions of instructions per second) op, dat in de toelichting bij de tabel niet wordt verwezen naar gepubliceerde wetenschappelijke gegevens en de aandacht wordt gevestigd op het approximatief karakter van de cijfers in Mips. Nietemin rekenen computerspecialisten nog steeds in Mips wanneer het erom gaat een idee te geven van de snelheid van processors, en zij vormen een aanvaardbare vergelijkingsmaatstaf.

De cijfers in KWis (Kilo Whetstone instructions per second) zijn veel nauwkeuriger, waardoor de meetresultaten directer te vergelijken zijn. Over het meten van prestaties in Kilo Whetstone is in academische kring heel wat gepubliceerd en er is veel onderzoek naar verricht. Deze techniek wordt door de UK Central Computer and Telecommunications Agency, die zich bezighoudt met de aankoop van computers voor de Britse overheid, gebruikt als grondslag voor het vergelijken van prestatiemetingen. De Commissie acht het commentaar van Jackson over de Kilo Whetstone-techniek volkomen onterecht. Zijn bewering dat „de Whetstone-techniek niet langer als een betrouwbare indicator voor snelheid wordt beschouwd", is uit de lucht gegrepen. Wat bovendien trage machines met buffergeheugen betreft, wijst niets erop dat dit effect zo sterk zou zijn, dat de KWis-cijfers er in belangrijke mate door zouden worden beïnvloed.

Concluderend is de Commissie van mening dat, zelfs wanneer men de cijfers in Mips buiten beschouwing laat, de cijfers in KWis nog steeds duidelijk maken dat de Cyber-computers in Fortran geen buitengewone prestaties leveren vergeleken met andere krachtige universele computers.

— *Gespreide (multi-processor) architectuur*

Het feit dat de Cyber-computer mutaties seriegewijze verwerkt, waardoor het aantal onderbrekingen van de centrale verwerkingseenheid wordt teruggebracht, maakt

deze volgens de Commissie voor wetenschappelijk gebruik niet meer geschikt dan voor commercieel gebruik. In een bepaalde ontwikkelingsfase van de computertechnologie was de seriegewijze verwerking zelfs de werkwijze bij uitstek voor algemene computers in beide sectoren. De Commissie wijst er evenwel op, dat de tendens is om multiprogramming met tijdverdeling toe te passen, waardoor een hele reeks programma's tegelijkertijd kan worden uitgevoerd. Het is duidelijk, dat de centrale verwerkingseenheid van de Cyber wordt onderbroken wanneer hij van het ene programma naar het andere overschakelt, ongeacht of dit wetenschappelijk is of niet. Bovendien zal de centrale verwerkingseenheid ook onderbroken worden van buitenaf via de perifere verwerkingseenheden, die de dialoog met de — al dan niet wetenschappelijke — gebruikers verzorgen.

Volgens de Commissie is interactief terminalgebruik voor tal van wetenschappelijke toepassingen, met name in universitaire kring, een belangrijke vereiste. Doordat bij de Cybers de centrale verwerkingseenheid niet kan worden onderbroken, zijn zij in dit opzicht minder geschikt dan zij zouden kunnen zijn. Bovendien is zeer nauwkeurig en snel uitvoeren van berekeningen slechts één vorm van „wetenschappelijk" gebruik van een computer. De computer kan bij voorbeeld ook gebruikt worden voor het ontwikkelen van programma's en het verzamelen van gegevens.

— *Apparatuur en programmatuur*

De Commissie wijst erop, dat het onderscheid tussen apparatuur en programmatuur, meer in het bijzonder toepassingsprogrammatuur, in casu fundamenteel is, en stelt dat het Hof in zijn arrest van 17 maart 1983 (zaak 294/81, Control Data, Jurispr. 1983, blz. 911) tot dezelfde conclusie is gekomen. Haars inziens is het de programmatuur en met name de toepassingsprogrammatuur, die een computer voor wetenschappelijke doeleinden geschikt maakt. In het onderhavige geval wordt alleen voor de apparatuur om vrijstelling van invoerrechten verzocht. Met de juiste programmatuur, aldus nog steeds de Commissie, kan deze apparatuur zonder meer voor commerciële en industriële toepassingen worden gebruikt. De apparatuur is dus in essentie niet beter geschikt voor wetenschappelijke toepassingen dan tal van andere polyvalente computers.

— *Verkoopdocumentatie*

Volgens de Commissie is de documentatie die verzoekster verstrekt om de diverse gebruiksmogelijkheden van de Cyber-computers uiteen te zetten, in feite erop gericht potentiële klanten te overtuigen van de veelzijdigheid van de betrokken apparatuur. De beschreven mogelijkheden worden voorgesteld als reëel en niet als slechts hypothetisch. De verklaringen in de reclamebrochures van Control Data, waarin de apparatuur om haar veelzijdigheid wordt aangeprezen, zijn in tegenspraak met verzoeksters bewering, dat de Cyber-computers hoofdzakelijk geschikt zijn voor het verrichten van wetenschappelijke activiteiten.

II — *Tweede middel: gebruik in de Gemeenschap van gelijkaardige apparatuur*

a) *Verzoekster* stelt, dat de Commissie bij het onderzoek van de doeleinden waarvoor de betrokken apparatuur in de Gemeenschap gewoonlijk wordt gebruikt, is voorbijgegaan aan het door Control Data overgelegde bewijsmateriaal; zij geeft niet met zoveel woorden aan, of het gebruik in een technologisch geavanceerde onderneming vóór of tegen toepassing van de vrijstellingsregeling pleit; de beschrijving van het door de vrije universiteiten van de twee computers gemaakte gebruik is onjuist (slechts één computer werd voor administratief werk ingeschakeld) en overtrokken (het betrof een

gering percentage van het werkvolume en bovendien is men hiermee gestopt). Vanuit technisch oogpunt maakt het niets uit of de apparatuur wordt gebruikt in een universiteit dan wel in een commerciële onderneming die zich met hi-tech research bezighoudt. De uitdrukking „wetenschappelijke activiteiten" in de zin van verordening nr. 2784/79 behoeft enkel dan nadere uitleg, wanneer een door een universiteit ingevoerd apparaat niet kennelijk bijzonder geschikt is voor wetenschappelijk onderzoek. De Commissie gaat er echter blijkbaar van uit, dat invoer met vrijstelling van douanerechten slechts mogelijk is wanneer het merendeel van de eigenaren van de apparatuur in de Gemeenschap universiteiten zijn. Zulk een criterium valt in de tekst van de verordeningen niet te lezen en er is ook alle reden dit niet te doen, afgezien van vermeerdering van de belastingontvangst.

b) Volgens de *Commissie* wordt met „verwezenlijking van wetenschappelijke activiteiten" bedoeld het „verwerven van kennis ten algemenen nutte". In artikel 5 van verordening nr. 2784/79 wordt deze zeer algemene omschrijving in de context van de vrijstellingsregeling verfijnd door het onderscheid tussen „wetenschappelijk" en „industrieel of commercieel" gebruik. De Commissie beweert niet dat gebruik met het oog op het maken van winst automatisch tegen het wetenschappelijk karakter van een apparaat pleit; wél moet het gebruik door een industriële of commerciële onderneming die het in de eerste plaats om winst te doen is en niet om het verwerven van kennis in het belang van de samenleving in het algemeen, bijzonder zorgvuldig worden onderzocht alvorens het als „wetenschappelijk" kan worden bestempeld. Bij de beoordeling van het gebruik dat in de Gemeenschap van de Cyber-computers wordt gemaakt, is de Commissie uitgegaan van informatie die haar door de nationale overheid van een aantal Lid-Staten was verstrekt. Uit verzoeksters eigen tabel leidt zij af, dat van de dertien Cyber 750 computers in de Gemeenschap er vijf, en van de drieëndertig Cyber 720 computers er veertien voor wetenschappelijke activiteiten worden gebruikt. Verzoeksters tabel bevestigt dus het standpunt van de Commissie ten tijde van de beschikking, dat de Cyber-computers in de Gemeenschap niet voornamelijk voor wetenschappelijke doeleinden worden gebruikt. Wel erkent zij, dat de Cyber-computers behoren tot een recente generatie krachtige computers die op een bepaalde klantenkring zijn afgestemd. Zij voegt er evenwel aan toe, dat niet alleen onderzoekers met ingewikkelde wiskundige formules werken, maar ook meteorologen, militaire deskundigen en oliemaatschappijen en dat deze de computers gebruiken voor toepassingen die geenszins als wetenschappelijk kunnen worden aangemerkt.

T. F. O'Higgins
rechter-rapporteur